

nega poslanstva, kakor naj bi ga vršila učiteljica zlasti na deželi, kjer je ni mogoče nadomestiti s tovarišem, z moškim! In če to potrdimo s svojimi besedami in s svojim ravnanjem, smo se same onemogočile v svojem poklicu. Če smo od naših prednic »podedovale« pravico do poklicnega dela, pravico do lastnega zaslužka in do gospodarske neodvisnosti, potem moramo to pravico braniti pred vsakomur vztrajno in odločno, ne se je pa lahko miselno odpovedati ali se celo opravičevati radi svoje odločnosti, češ, saj se bom umaknila, če vam ni prav, da sem tukaj, samo dajte mojemu možu večjo plačo! Na Češkem so bile učiteljice voditeljice žen v borbi za enakopravnost, kar se očituje predvsem v svobodni izbiri poklica, pri nas se pa celo najdejo take, ki škodoželjno kažejo na druge drž. uradnice, češ, zakaj pa ne vpletajo tudi zanje celibat, če so ga vsilili že nam. Namesto da bi rekli: celibat naj se odpravi, ker je protinaraven, krivičen, proti interesom države, družine in posameznika in ker hočemo in zahtevamo zase pravico do dela in zaslužka in imeti popolno svobodo pri izbiri poklica!

Če je bila učiteljska izobrazba prva višja izobrazba žene v preteklosti, je tudi pravilno, da učiteljice prevzamejo vodstvo v borbi za enakopravnost žene, da bo dobila besedo tudi tam, kjer se odločajo njeni interesi. Tako tudi ne bodo možni razni zakoni o celibatu žene in kar je podobnih »sodobnih« zadev! V tem pogledu se pač ne dajmo osramotiti od delavk, pri katerih je danes stanovska zavednost in prepričanje o pravici do dela in samostojnosti mnogo višje razvita nego pri mnogih učiteljicah. Skušajmo na to pereče vprašanje gledati z nekoliko višjega gledišča, ne samo s stališča osebnih interesov, ne pustimo se podkupiti z višjimi plačami naših mož, da bi se radi njih odpovedale pravicam do dosedajšnjih svobod in premoženju. — Skušajte se same vzgajati v tem smislu tako, da vas čas ne bo našel nepripravljen, da zaradi osebnih interesov ne boste škodovali svojim tovarišicam in stanu in da ne bo veljala beseda onih, ki trdijo, da so žene same največja ovira ženski osamosvojitvi...

G. J.

Sv. Duh na Ostrem vrhu

samo letovanje nekje v zatišju, tudi utrjevanje in razumevanje obmejnih prilik bi bilo predvsem važno — morda bolj kot kdaj prej!

Kako bi se zbral denar za tako postojanko? Prav lahko — ob dobri volji učitelj-

stva! Dom bi naj prevzela ena izmed naših gospodarskih zadrug, obmejna učit. društva pa bi naj organizirala samostojno zadrugo; morda se pa najde celo mecen, ki bi učiteljskemu dal na razpolago vsoto, ki je razmeroma majhna. Ali bi morda posegla po tej priliki CMD?

Ponosna zgradba »Učiteljskega planinskega doma« ob severni meji bi pričala o naši obmejni zavesti v zelo težkih časih. Ne samo z besedami, tudi z dejanji bi se naj vršile obmejne akcije!

Pojasnila daje: Šolsko upravitelstvo Sv. Duh na Ostrem vrhu, p. Selnica ob Dravi.

Pripomba uredništva: Objavljamo pomemben predlog z željo, da bi se zanj zainteresirala predvsem naša severna obmejna društva. Tozadevna mnenja pa bo zbiral tudi sekcijška uprava v Ljubljani.

Celibat

Vprašanje delnega celibata učiteljic postaja nujno in kliče po rešitvi.

Vsa sreska učiteljska društva JUU, banovinska skupščina sekcije za dravsko banovino, vse ostale sekcije JUU v državi in glavna skupščina v Skopju so se izrekle za ukinitve delnega celibata.

Tovarišice! Sekcija JUU nas popolnoma razume in dela na tem, da se ta nepravilna odredba ukine. Pri tem delu pa jo moramo podpreti vse tovarišice s tem, da pošljemo čim več člankov uredniku »Učiteljskega tovariša«. Da pa pride naša borba še bolj do izraza, pošljite članke tudi v dnevne liste. — Zato pridobivajte tovarišice, ki bodo dopisovale v liste!

Nujno je, da iščemo istočasno opore pri delu za ukinitve delnega celibata v vseh orga-

nizacijah, ki so poklicane, da branijo in zastopajo pravice žene kot državljanke. Tu so mišljene vse ženske organizacije. Te naj istočasno z učiteljsko organizacijo ukrepejo potrebne korake, da se ukinejo vse razlike med možem in ženo v državni službi, tako tudi vprašanje delnega celibata.

Jugoslovanska ženska zveza naj bi sklicala v času božičnih počitnic v Ljubljani sestanek vseh žena, kjer bi skupno manifestirale za ukinitve delnega celibata. Organizira naj se posebna deputacija, obstoječa iz ženskih društev iz vse države, katera naj na merodajnih mestih zahteva ukinitve celibata. Tej deputaciji naj bi se pridružila v imenu odseka učiteljice ena izmed prizadetih tovarišic.

Tovarišice, na delo!

Z-H-K.

Učiteljski pokret

Pojasnila k anketni poli o obleki našega učenca

Nekak larpurlartizem v pedagogiki, ki se je bohotno razvijal dolga desetletja in obravnaval otroka kot izoliran študijski predmet in kot posodo, »katere vsebino natrpiti z učenostjo, bodi šolniku vzora«, ta pojav je vsaj do neke mere že premagal. Otrokov milje, splošni življenjski pogoji, dednost, politične razmere, kulturni nivo naroda, vse to se v polni meri odraža na otroku, ti pogoji zarišejo v mladem subjektu one karakteristične neizbrisne črte, iz katerih odseva otrokova individualnost.

Učiteljski pokret se je sistematično lotil raziskavanja najosnovnejših življenjskih pogojev slovenskega šolarja. Preko poslednjih par števil »Prosvete« ne more iti nikdo, komur je pri srečanju naš otrok in naša šola.

Da pa se raziskovalno delo razširi na čim večji krog delavcev, je potrebno, da sodeluje pri anketi o obleki čim večje število tovarišev iz najrazličnejših kotov banovine. Tako bomo dobili pester mozaik oblačilnih razmer našega šolarja, mnogo dragocenih kamenčkov za zgradbo pri spoznavanju zunanje in notranje podobe naše mladine. Pred durmi so razne božičnice. Anketa o obleki naj pravočasno razgali dejanski stan, in odločitev — komu in kaj — podariti, ne bo tako težko.

Te dni smo razposlali vsem šolam nove pole o obleki šolarjev. Vsak razrednik si naj napravi seznam vseh učencev za svoj razred na osnovi poslanega obrazca, ugotovi pokle staršev, nato pa primerno in diskretno izpraša vsakega učenca, kakšne komade oblačila premore. Dobljene podatke ločite nato po kategorijah, nakar eden od tovarišev na šoli izdela zbirni obrazec na osnovi zbranega materiala. Poslan obrazec smatrate za zbirni. Izpolnjeno polo vrnite zanesljivo in najkasneje do 5. dec. 1938. na naslov: Hudaes Oskar, učitelj, Šmartno ob Paki.

Nekateri tovariši so prejeli anketne pole 1. izdaje in jih že izpolnili. V redu in zahvaljeni! — Novi pa naj izvolijo upoštevati sledeče pripombe k tej anketni poli.

V rubriki 1.: Kmetje z nad 50 ha zemlje vpišite v kategorijo »Veliki kmetje« v oklepaju ali z rdečilom.

V kat. »Malih kmetov« vpišite preužitkarje, vseh kategorij kmetov v oklepaj ali z rdečilom.

K poljskim delavcem prištevamo vse kočarje, najemnike, dninarje, brezposelne kmečke delavce, hlapce, služkinje — vse, ki se ne morejo preživeti od zemljiškega donosa, a spadajo h kmečkemu stanu.

K industrijskim delavcem štejemo kvalificirane in nekvalificirane delavce, industrijske upokojene, vdove, brezposelne in nezakonske delavske matere.

K obrtnikom štejemo one, ki samostojno izvršujejo svojo obrt. Sem prištevamo tudi trgovce in gostilničarje. Ako imajo kaj zemlje, jih uvrstite v ono kategorijo, ki jih dejansko redi.

Med privatne nameščence vpišemo državne, samoupravne in privatne uradnike, znanstvenike in sluga; dalje obrtnike in trgovske pomočnike.

Med ostale poklice štejemo razne samostojne inteligenčne poklice, n. pr. uradniki, inženirji, advokati, industrijski itd. in končno vse, ki jih v prejšnje kategorije nismo mogli uvrstiti.

V rubriki 2. a: je vpisati število anketiranih učencev, ločeno po spolu, ki spadajo v ono kategorijo.

2. b: Pomeni število komadov poedinega oblačila. V vrsto 4. vnesite tudi one primere z nad štirimi komadi.

Rubrika 3. do incl. 16.: Vpišite takole: v vrsto: 1 plašč 13 (učencev), slično tudi za vse ostale vrste oblačil. Za delovno obleko veljajo pri dečkih hlače in suknjič. V rubrikah 4. in 5. je to itak ločeno, v rubriki 21. a in b nas pa zanima le stanje oblačila in ne število kosov. Telovniki niso neobhodno potreben komad obleke, zato jih ne upoštevamo. K plašču prištevamo tudi kratke moške in ženske jopice, ki se oblačijo preko obleke, pelevine in dežne plašče. Volnene rute, plete in velike šale prštejte k puloverjem.

Rubrika 17.: Tu sem štejemo usnjene nizke čevlje, visoke čevlje in gojzerice.

Rubrika 18. a: Vpišemo primere, ko ima učenec gumasto obutev poleg usnjene.

Rubrika 18. b: Primeri, ko ima samo gumasto obutev. V obeh primerih se vpisuje številčno samo gumasta obutev.

Rubrike 19. do 20. a in b: Isti postopek se ponovi v rubr. 18.

Rubrika 21. a: Vpisati je še dobro ohranjeno, tudi zakrpano obleko, v b pa raztrgano, zelo ponošeno obleko.

Rubrika 22.: Za nočno perilo lahko služi že odložena dnevna srajca, pri deklicah tudi lahka obleka. Samo učenci, ki gredo spat v svoji dnevni obleki, oz. perilu, se smatrajo, da nimajo nočnega perila.

Anketa je važna za določitev življenjskega standarda naše šolske dece, zato pričakujemo, da bo vsaj večina šol odgovorila nanjo točno, vestno in o pravem času. Opišite tudi v posebnem poročilu razne posebnosti v naši kakovosti blaga, izvor blaga in druge take važne zanimivosti. Zavedajte se, da le živa beseda da statističnemu ogrođu meso in kri — torej življenje iz življenja.

Splošne vesti

— PISANE LUTKE in TINKIN ZAJČEK. Izšli sta dve izvirni slovenski slikanici z besedilom znanega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča. »Pisane lutke« z večbarvnimi ilustracijami Ksenije Prunkove in »Tinkin zajček« ilustriran po Francetu Miheliču. Ti dve mladinski slikanici prekašata po svoji vsebini, ilustracijah in opremi vse dosedanje. Zaradi tega še posebej opozarjamo na naročilnico, priloženo današnji številki »Učiteljskega tovariša«.

— Vodnikove knjige so izšle. Kakor nam sporočajo iz pisarne Vodnikovih družbe, bodo letošnje zetje te naše priljubljene in lepo razširjajoče se književne matice prihodnji teden pričeli oddajati članom in razpošiljati poverjenikom v vsa mesta, trge in vasi naše domovine. In to po točnem načrtu. — Najprej dobe

po štiri knjige letošnje redne izdaje ustanovniki in Amerikanci z ostalimi inozemci, nato Ljubljana in ljubljanska okolica, dalje vsi ostali kraji bivše ljublj. oblasti (ki so bili lani drugi), takoj nato mariborska oblast. Vse to bo šlo — kakor vsa leta doslej — naglo od rok. Poverjeniki, ki so točno in o pravem času javili število svojih članov in poslali nabrani denar, ter direktni člani bodo prejeli svoje izvide najkasneje do konca novembra. Ko bo to končano, pridejo na vrsto zamudniki, ki jih — žal, nobeno leto ne primanjkuje. Ker se do zadnjega ne morejo odločiti, da bi se prijavili svojemu poverjeniku in mu za štiri lepe, zanimive knjige plačali tistih bore dvajset dinarjev, čeprav jih mnogo od teh že vsa leta naroča Vodnikove knjige, se bo nekaterim tudi letos utegnulo zgoditi, če bodo spet od-

... in ...

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO je zborovalo prvič v letošnjem poslovnem letu in opravilo letni redni občni zbor v soboto, 12. novembra 1938., v Zidanem mostu. (Udeležba 58 članov, t. j. 44 %.)

Zborovanje je vodila tov. podpredsednica Marta Plavšakova, ki se je s tehtnimi besedami spominjala uvodoma 20-letnice naše svobodne domovine. Dalje je pozdravila prav toplo navzoče člane, med njimi tudi tov. nadzornika Potočnika, tov. Lebarja ter na novo pristopivše člane.

Sledilo je predavanje tov. Mahkote Milana: Referat na domačih učit. konferencah. Tehtnim, enournim izvajanjem je članstvo pazljivo sledilo, se za način konferenčnih referatov v podanem smislu navdušilo, nakar je tov. nadzornik referenta naprosil, da sestavi podroben načrt za vsa srez. Na podlagi take konf. poročevalske službe, bi si ustvarili učne pripomočke modernega kova. (V debato posežejo še tov. Pavčič, Kimovec in Svare.)

Tajniško poročilo je podal tov. Mahkota, blagajniško pa tov. Groznik, ki prejme za res vzorno vodenje blagajniških poslov — na predlog nadz. odbora — razrešnico s pohvalo. Članarina ostane ista ter je pooračun enak lanskemu.

Točno ob 10. uri so se izvršile volitve upravnega odbora, nadzorstva, odsekov in razsodišča. Vložena je bila le ena lista. Upravni odbor je po konstituiranju sledeč: predsednik Mahkota Milan, podpredsednica Plavšak Marica, tajnica Urbajs Alojzija, blagajnik Groznik Josip, člani: Kimovec Fr., Musar Fr., Jesih Adolf.

... in ...

Učiteljski planinski dom na mejo

Konkreten predlog, ki ni težko izvedljiv

O učiteljskem planinskem domu se je govorilo pred letom, ko je neko gorenjsko učiteljsko društvo stavilo sekciji predlog, da bi poleg obmorskega doma morali misliti na številne naše tovariše in tovarišice, ki so bolj potrebni počitniškega oddiha v planinah nego vročega morskega podnebja. Žal je zaradi predragih parcel zadeva bila dana — ad acta. Sedaj prihaja v konkretni obliki zopet na dan, posebno še v zvezi z obmejno akcijo našega severnega ozemlja, pri kateri je učiteljsko v zadnjih letih vodilno.

Vedno bolj čutimo, da bo treba obmejnim krajem posvečati čim več pažnje tudi v dejanjih, ne samo v besedah! Ne zadostujejo samo resolucije, treba je pokazati tudi zanimanje in razumevanje za naše mejno ljudstvo: proučevanje gospodarskih in socialnih prilik nam je zelo važno, zlasti če dogonjanja pridejo v javnost in k merodajnim činiteljem, ki bi lahko marsikaj izboljšali! Tudi sedanja nabiralna akcija odseka učiteljic za pomoč otrokom je vse hvale vredna, saj bo končni efekt takšen, da učiteljstva ne bo smelo biti sram. Še mnogo več povezanosti z obmejnimi ozemljem bi pokazali, če bi se meji dejansko približali, n. pr. o počitnicah, na izletih itd. Na licu mesta bi spoznali križe in težave ljudi in krajev. Lasten dom v obmejnih planinah bi učiteljsko še mnogo bolj približal ljudstvu ob najbolj eksponiranih postojankah.

Visokošolke iz Ljubljane so se letos v počitniških posvetih mešale s tem, da so bivalne nekaj tednov na Kapli nad Marenbergom — blizu državne meje. Tu so še primitivni, revni ljudje, kakršne opisuje tov. J. Jurančič v svoji knjigi »Iz šole za narod« (Remšnik). Del brezposelnih učiteljskih abiturientk je bival istotako med obmejnimi ljudmi v Kotljah na Koroškem. Obe akciji sta mnogo pripomogli k pravilnemu gledanju obmejnih problemov na strani udeleženk, na drugi strani pa so domačini spoznali dekleta iz »zaleđja«, o katerem imajo še na stotine predsodkov. Vsekakor koristnejšega oddiha si agnila dekleta ne bi mogla najti nikjer drugod. Zapišite res je, da je obmejni Kozjak nad Dravo zapuščen po krivici!

Zlasti Maribor je sokriv, da se ni za te kraje kaj več storilo že v prejšnjih desetletjih. Učiteljsko je rotilo in prosilo, vendar so bili vse le — kljice vpijočega poščavci... Pač pa je Pohorje zelo napredovalo!

Šele sedaj so s cestnimi deli tako daleč, da bo iz Dravske doline vendar vodila kmalu avtomobilska cesta tudi na Kozjak (Kapla in Sv. Duh na Ostrem vrhu) mimo Sv. Ožbalta ob Dravi, kjer se je po 20-letni borbi v pre-

teklem tednu otvorilo železniško postajališče (med Sv. Lovrencem in Breznom).

V Mariboru je običajno, da si društva svoje domove stavijo na Pohorju. Tam imajo svoj dom Sokoli, poštarji, športniki in planinci. Na Kozjaku, ki po svoji lepoti prav nič ne zaostaja za Pohorjem, je samo eno SPD zavetišče pri Sv. Pankraciju nad Remšnikom. Na žalost je ozemlje prepuščeno le finančni kontroli in graničarjem, ki vrlo čuvajo mejo. Planinci so vabljeni, zlasti pa letoviščarji in zimski športniki. (Gl. glasilo tujskoprometne zveze v Mariboru »Jugosi, biseri«, št. 3/4, november 1938.: »V Zadravje na obmejni Kozjak« str. 53., kjer prof. dr. Mišič primerja lepote obmorskega kaštelanskega Kozjaka z našim obmejnimi Kozjakom. Slična veličastna priroda, zlasti na eni najlepših obmejnih točk Sv. Duh na Ostrem vrhu, 907 m visoko nad Falo.)

Sv. Duh je ena najbolj znanih romarskih in turistovskih postojank na meji, prav za prav tik meje, kajti državna meja je l. 1919. razpolovila vas tako, da je ostala novejša CMD šola v Nemčiji, stara trirazrednica pa v Jugoslaviji. Od Sv. Duha je krasen razgled v lučansko — še slovensko — ravnino, dalje do Semmeringa, do Blatnega jezera in preko Slovenskih goric tja do Prekmurja. Na jugu je temno Pohorje, na zapadu pa Karavanke in Kamniške planine ter hrbet Kozjaka proti Marenbergu, preko Golice in Obirja. Kraj je obdan s smrekami in borovci.

Vas je bila znana že pred vojno kot »windische Festung« in je kot taka odbijala vse napade iz sosesčine. Rajni šol. uprav. Majcen, tov. Vranc in Križnič so utrjevali tukaj dolga leta severno mejo, da je vztrajala...

In baš v tej lepi vasi se ponuja prilika za »Planinski dom« za učiteljsko.

V vasi je napredaj gostilna, ki leži na najlepši točki na vrhu s celotnim posestvom 7 oralov (največ gozda) za 55.000 dinarjev. Razmeroma izredno nizka vsota, zlasti ker bi bilo treba gotovine le 30.000 din. Postojanka bi se lahko takoj zasedla, ker je letos prazna. Za investicije ne bi trebalo mnogo, ker je v gozdu dovolj lesa, ki bi služil takoj kot gradbeni material za povečanje objekta. Tudi šola je nekaj korakov oddaljena in bi v počitnicah služila lahko za bivališča planinskega zraka željnim letoviščarjem. Dohod. ni težaven, saj je od Drave le pol ure hoda. Postaja: Fala ali Sv. Lovrenc na Pohorju.

Ker je Sv. Duh na Ostrem vrhu središče vzhodnega Kozjaka in kot tak dominira nad ostalimi predeli, bi bil za spoznavanje obmejnih ljudi za učiteljsko kaj primeren. Ne

—nik